

ELIMINAR AJUNTAMENTS: UN GREU ERROR POLÍTIC

Butlletí de “Sobirania i Justícia”, Març de 2012

El fort impacte negatiu de la crisi sobre les finances municipals i la necessitat de mancomunar els serveis locals ha suscitat un debat sobre si s'ha de reduir o no el nombre d'Ajuntaments catalans que actualment és de 947 municipis. Ara cada municipi és dues coses al mateix temps: és una entitat històrica de caràcter polític i és, alhora, una entitat administrativa gestora de serveis. Allò que s'escau de fer segons alguns és suprimir municipis, en particular els que tenen una reduïda població de residents. És a dir, suprimir-los com a unitats gestores de serveis (enllumenat públic, recollida de residus, neteja viària, abastament d'aigua potable, seguretat pública, etc.), i també com a unitats històriques i polítiques.

Segons les estadístiques el 70% de la població catalana viu en els 63 municipis que superen els 20.000 habitants. Alhora, la meitat dels Ajuntaments catalans tenen menys de 1.000 habitants censats al seu municipi. Si només apliquem un criteri economicista i tirem pel dret amb voluntat de suprimir els 23 municipis que no superen els 100 habitants, els 459 municipis que es troben entre els 101 i els 1.000 habitants i també qüestionem l'existència dels 261 municipis d'entre 1.001 i 5.000 habitants, cometrem un greu error polític. Si reduïm dràsticament el nombre de municipis pel mer fet de la despesa que comporten els sous i les dietes dels alcaldes i regidors – despeses que per altre banda es poden regular per llei, a la baixa -, si fem això, la manca de democràcia local representativa que s'esdevindrà; la pèrdua de memòria històrica, festivitats locals, costums religiosos i cívics que els municipis encarnen i que desapareixeran amb la seva supressió, tindrem com a conseqüència una pèrdua històrica irreparable.

L'imprescindible sentiment de pertinença que tot ésser humà necessita per a viure adquireix major seguretat, força i vigor quan va acompanyat de la història viva recuperada i aplicada de manera habitual en l'àmbit local. Els ciutadans que coneixen la vida del seu Sant Patró, que comprenen el significat sovint religiós de les seves festes locals, els qui honoren i mostren predilecció i afecte pels seus escriptors i artistes locals de vàlua amplament reconeguda, els ciutadans que valoren el patrimoni arquitectònic local perquè el coneixen; aquesta ciutadania arrelada a l'espai urbà que quan transita per places i carrers en coneix la història i la valora, els qui saben la vida dels avantpassats i d'on prové la seva història local, tots aquests no viuen arrelats a un folklore antiquat incompatible amb internet i la globalització. Ans al contrari. Tots aquests ciutadans fan bona la dita que l'obertura al món comença a casa.

El meu parer és radicalment contrari a la supressió històrica i política de municipis catalans. Allò que defenso i crec possible de fer és mantenir tots els municipis com a comunitats històriques i polítiques amb representants elegits democràticament a les urnes i desplaçar la gestió administrativa d'un gran nombre de serveis municipals a mancomunitats obligatòries, reforçades amb impostos propis substitutius dels impostos municipals.

El Departament de Governació i Relacions Institucionals de la Generalitat, amb un treball conjunt amb el Parlament, les Diputacions i els Consells Comarcals, ha de posar amb urgència fil a l'agulla i dissenyar una proposta global que abasti acords sobre finançament municipal, mancomunitats de serveis, estructures administratives i unitats històriques i polítiques. Aquesta reflexió serà poc civilitzada i, com dic, molt negativa si només es basa en l'anàlisi comptable del cost econòmic i el benefici crematístic.

Per altre banda, encara que l'argument sigui secundari, cal recordar que la situació que hom qualifica de minifundista a Catalunya es repeteix a la resta del territori espanyol on la mitjana de municipis amb menys de 5.000 habitants se situa fins i tot per sobre de la mitjana catalana amb un 84%- cinc punts més- i un total de 8.116 municipis. El PP i el PSOE suprimiran Ajuntaments espanyols?

Sé que la meua defensa de la necessitat d'enfortir la història local arrelada a la pàtria catalana té poques probabilitats de reeixir per mor d'una concepció del progrés que exclou els mals anomenats particularismes i pel fet que la crisi econòmica arrasa tots els arguments que no parlin de l'imprescindible equilibri pressupostari. Tanmateix a mi se'm fa difícil no valorar la diferència perceptible entre aquells municipis que poden aportar als seus residents idiosincràsia basada en la història local i nacional i aquells que viuen en parcs temàtics o quasi. Tenir una pàtria no és només estar-se inconscient al lloc on han viscut els nostres avantpassats. Tenir una pàtria, o una petita pàtria com deia Salvador Espriu de la mítica Sinera referida a Arenys de Mar, és tenir comunitat i aplegar confiança en propòsits comuns.

No tinc cap dubte que les generacions actuals tindran un millor futur si poden combinar l'obertura al món amb un íntim coneixement i vivència de la seva història local i nacional. Els Ajuntaments –també els qui apleguen poca població- tenen la possibilitat de fer molt bona feina en aquest pla de la identitat vital dels seus residents.

Miquel Rubirola
Economista.
Alcalde d'Arenys de Mar
1995-1999/2003-2007.